SUPO

2016

SIDA 04

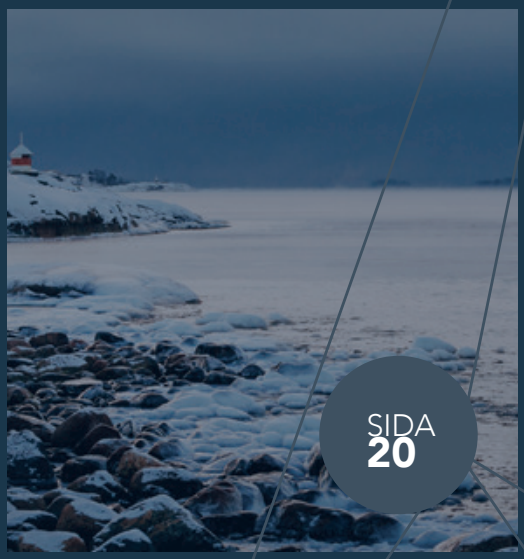

SIDA 20

SIDA 27

SIDA 07

SIDA 08

SIDA 13

SKYDDS-
POLISEN

INNEHÅLL

4 Den nationella säkerheten skapas tillsammans
7 Skyddspolisens särskilda roll
8 Skyddspolisen förhindrar spionage
10 Aktiv utländsk underrättelseverksamhet
13 Nätspionage ökade
14 Hur värvar man agenter
16 Skyddspolisen i tal och siffror år 2016
19 Skyddspolisen bekämpar terrorism och bevarar statens säkerhet
20 Terrorismens år präglades av attackerna i Europa
21 Terrorhotbedömning
23 Ytterlighetsrörelsernas år: kravaller och gatuvåld
24 Skyddspolisen gör säkerhetsutredningar
27 Medborgarnas rekordstora förtroende för Skyddspolisen

SKYDDS-
POLISEN

Den nationella säkerheten skapas tillsammans

REPUBLIKEN FINLAND FYLLER I ÅR HUNDRA ÅR. DET VALDA TEMAT FÖR SJÄLVSTÄNDIGHETENS JUBILEUMSÅR ÄR "TILLSAMMANS". ÄVEN SKYDDSPOLISEN VILL TRYGGA DEN NATIONELLA SÄKERHETEN TILLSAMMANS MED FINLÄNDARNA. DEN SENASTE TIDENS NYHETER FRÅN VÄRLDEN HAR VISAT ATT DEN NATIONELLA SUVERÄNITETEN INTE LÄNGRE ÄR NÅGON SJÄLVKLARHET ENS I SITUATIONER SOM INTE INNEBÄR NÅGRA FYSISKA KRÄNKNINGAR AV DE STATLIGA GRÄNSERNA.

Det nya normala — dagens säkerhetsmiljö — kan medföra hot från oförutsedda håll eller i former som vi inte sedan tidigare är vana vid. Olika slags påverkans- och hybridoperationer, informationspåverkan och till exempel spionage via datanät har skapat en dimension som omfattar allt färre förutsägbara element.

Under de senaste åren har gränserna mellan den inre och yttre säkerheten upplösts i Europa. Detta gäller i synnerhet terrorismbekämpning där en stor del av Europa drabbats av konsekvenserna av konflikten i Syrien och Irak. Till detta har å sin sida bidragit den snabba utvecklingen av Internetmiljön. För en terroristorganisation är det nu möjligt att globalt marknadsföra sin ideologi på ett helt annat sätt än för bara några år sedan. Därigenom förenar ideologin även etniska grupper och vinner understöd på sådana håll som den annars inte skulle kunna nå fram till.

Antalet målpersoner för Skyddspolisens terrorismbekämpning ökar hela tiden. Samtidigt bygger dessa personers verksamhet alltmer på nätverk och får allt flera dimensioner. Detta innebär att det även blir allt svårare att bedöma terrorhotet mot Finland. Skyddspolisens terrorhotbedömning från november 2015 gäller fortfarande när jag skriver detta. Enligt den har även i Finland hotet om enskilda terroristiska våldsdåd ökat. När attackerna planeras i en liten krets eller till och med helt på egen hand, skyddas vi inte längre ens av det faktum att vårt land inte är något prioriterat mål för terroristorganisationer.

Säkerhetssituationen har sammanflätats till en invecklad helhet, som ur Skyddspolisens synvinkel kan kallas för nationell säkerhet. Kärnan av denna säkerhet bygger på skyddet för den finska staten, det finska samhället och finländarna. När hela verksamhetsmiljön för nationell säkerhet håller på att genomgå en historisk omvälvning, gäller det att ifrågasätta även de gamla verksamhetsmodel-

lerna. Den nya tiden kräver av Skyddspolisen nya slags tillvägagångssätt och framför allt ett nytt tankesätt. Det räcker allt mindre med att bereda sig för sådant som vi har kännedom om.

Från och med början av 2016 fick Skyddspolisen en självständigare ställning än förr, vilket har förbättrat förutsättningarna för att reformera vårt arbete. Under översiktsåret har vi uppdaterat vår strategi och även omstrukturerat en del av vår organisation. Tyngdpunkten i strategin ligger på att vi ska inrikta oss på att producera föregripande och betydelsefull underrättelseinformation till förmån för Finlands nationella säkerhet samt i och med den nya underrättelselagstiftningen utvecklas även till den finska civilunderrättelsetjänsten — utan att avstå från dagens stabila grundroll som säkerhetspolis och säkerhetstjänst.

Den nya lagstiftningen har varit föremål för en livlig debatt. Detta är utmärkt, för endast på så sätt kan projektet uppnå en utbredd acceptans. Tyvärr reduceras debatten emellertid ofta till en tvist om vilka grundläggande värden som är viktigare. I denna debatt har säkerheten helt utan anledning ställts mot integritetsskyddet och de individuella friheterna. En tillräcklig säkerhetsnivå är i samhället den enda hållbara vägen till att över huvud taget kunna garantera de grundläggande värdena.

Inom Skyddspolisens uppgiftsområde har Finland hittills inte satsat på Finlands nationella säkerhet med några påtagliga resurser, i synnerhet om vi använder andra med Finland jämförbara länder som måttstock. Den nya underrättelselagstiftningen, som vi naturligtvis hoppas ska träda i kraft snarast möjligt, skulle ge Skyddspolisen betydligt bättre möjligheter än i dagens läge att trygga Finlands nationella säkerhet. I Skyddspolisens årsberättelse 2012 skrev jag i min motsvarande översikt att det skulle vara viktigt att konkret och helst på förhand satsa på Finlands nationella säkerhet samt även Skyddspolisens förmåga och resurser att trygga denna säkerhet. Tyvärr gäller denna uppfattning fortfarande år 2017.

Antti Pelttari
Polisråd, chef för Skyddspolisen

SKYDDS-
POLISEN

Skyddspolisens särskilda roll

Skyddspolisens uppgifter och verksamhet skiljer sig från den övriga polisen. Tyngdpunkten i Skyddspolisens verksamhet ligger på att förebygga hot mot statens säkerhet. Därtill tillhandahåller Skyddspolisen säkerhetsinformation till statsledningen och andra myndigheter till stöd för beslutsfattandet. Till skillnad från den övriga polisen spelar förundersökningar, eller underrättelseinhämtning i syfte att inleda förundersökningar, inte någon central och framträdande roll i Skyddspolisens verksamhet.

Skyddspolisen är den enda civil- och polismyndighet i Finland som har informationsutbyte och samarbete med utländska underrättelse- och säkerhetstjänster. I Skyddspolisens verksamhet betonas underrättelsemässiga principer.

Skyddspolisens operativa verksamhet och underrättelseinhämtning inriktas även på främmande staters verksamhet som i enlighet med internationell rätt åtnjuter straffrättslig immunitet.

Skyddspolisen använder samma befogenheter som den övriga polisen. På grund av verksamhetens förebyggande karaktär ligger tyngdpunkten i utövandet av de i polislagen stadgade befogenheterna speciellt på att förebygga och upptäcka brott. I tvångsmedels- och förundersökningslagen föreskrivs befogenheter som Skyddspolisen kan använda vid utredning av lands- och högförräderibrott som anges i kapitel 12 och 13 i strafflagen.

Trots att det för statens säkerhetsintressen tidvis skulle kunna vara nödvändigt att utvidga underrättelseinhämtningen utanför det egna landets gränser eller till datanätverk, har Skyddspolisen inte några lagstadgade befogenheter till detta. Finland saknar all form av underrättelselagstiftning, men en sådan lagstiftning är nu under beredning.

SUPO ORGANISATION 2017

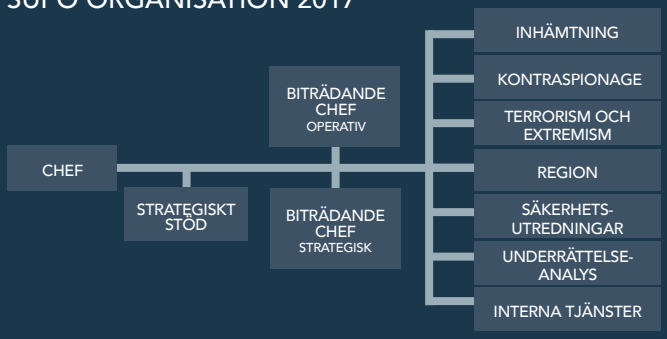

LÄGESBILD OCH RAPPORTERING

Skyddspolisen inhämtar underrättelser med anknytning till statens säkerhet i synnerhet genom sin operativa verksamhet. Därutöver används öppna källor, för polisen tillgängliga register samt nationellt och internationellt samarbete för detta ändamål. Utifrån analyser som bygger på den inhämtade informationen utarbetar Skyddspolisen operativa eller mer omfattande strategiska rapporter samt hotbedömningar. Rapporterna överlämnas till den högsta statsledningen, ministerier, polisledningen eller andra polisenheter för kännedom och till stöd för beslutsfattandet.

Skyddspolisen ansvarar även för bedömningen av hot mot statsledningen och den därmed sammanhängande rapporteringen.

Skyddspolisen förhindrar spionage

Skyddspolisen har till uppgift att bekämpa utländsk underrättelseverksamhet och förebygga därav följande skador. Skyddspolisen ansvarar även för förundersökningen av spionagerelaterade brott.

Finland är ständigt utsatt för systematisk och långsiktig underrättelseverksamhet från främmande staters sida. Dessa strävar att i Finland värva hemliga källor i syfte att inhämta uppgifter som inte är tillgängliga för allmänheten.

När det gäller aktuella fenomen, förekommer det en viss variation i underrättelsefrågorna, men även då ligger det i bakgrunden främmande makters långtidsintresse för Finland. I förhållande till landets storlek finns det ett rätt stort antal representanter för utländska underrättelsetjänster i Finland. Underrättelsemässigt är Finland av särskilt intresse för Ryssland men även för andra stormakter.

Till de mest centrala målen för främmande staters underrättelseverksamhet hör att förutse politiken och påverka beslutsfattandet i Finland. Underrättelseorganisationerna strävar att värva medhjälpare som kan ge möjlighet att påverka det politiska beslutfattandet och den allmänna opinionen. Utländska underrättelsetjänster riktar även på finländskt territorium ofta sin verksamhet också mot andra länder än Finland.

Huvudmål för den politiska underrättelseverksamheten mot Finland är utrikes- och säkerhetspolitiken, Finlands verksamhet som medlem i Europeiska unionen samt samarbetet med Nato. Genom militär underrättelseverksamhet strävar främmande stater att ständigt kartlägga Finlands militära beredskap, samhällets motståndskraft mot kriser och landets försörjningstrygghet. Syftet är också att skaffa teknologi och know-how som kan utnyttjas för militära ändamål till stöd för de egna väpnade styrkorna. I den teknisk-vetenskapliga underrättelseverksamheten ligger tyngdpunkten på högteknologi och dess tillämpningar. Centrala intressen i Finland är elektronik-, fartygs- och energiindustrin. Utlokalisering av verksamhet och datahantering gör finländska företag mer sårbara, och detsamma gäller även verksamhet som flyttas utomlands.

Underrättelseverksamhet genom datanätverk utgör ett betydande hot mot Finland. Samhällets viktiga funktioner har övergått till digitala system, vilket gör dem ännu mer sårbara. It-attacker som styrs från utlandet pågår ständigt mot finländska organisationer. Utländska underrättelsetjänster syftar till att bryta sig in i skyddade datasystem och snappa upp målorganisationens centrala kunskapskapital. Syftet kan även vara att förbereda sig till att vid en kris skada samhällets strukturer.

Det så kallade flyktingsspionaget har även i Finland blivit ett bestående fenomen. Med flyktingsspionage avses strävan hos myndigheter i vissa stater att spionera och kontrollera i Finland tillfälligt eller fast bosatta personer. I sina hemländer tillhör dessa personer vanligen den politiska oppositionen eller någon annan gruppering med verksamhet som dessa länder betraktar som ett hot.

Finlands officiella representanter och näringsliv utsätts för underrättelseverksamhet även utomlands. Det har upptäckts att vissa stater även i samband med internationellt samarbete bedriver underrättelseverksamhet mot finländska myndigheter.

SKYDDS-
POLISEN

SKYDDS-
POLISEN

Aktiv utländsk underrättelse-verksamhet

År 2016 fortsatte främmande stater att på ett aktivt och tidvis aggressivt sätt bedriva personbaserad underrättelseverksamhet mot Finland. Skyddspolisen var tvungen att ingripa i vissa underrättelsetjänsters verksamhet i Finland.

Under år 2016 fick Skyddspolisen igen kännedom om konkreta fall där utländska underrättelsetjänster i Finland strävade efter att värva hemliga informationskällor för att inhämta uppgifter som inte är tillgängliga för allmänheten. Därtill har underrättelseorganisationer som mål att värva medhjälpare som kan ge möjlighet att påverka det politiska beslutfattandet och den allmänna opinionen. Under några senaste år har det synts tecken på utländsk underrättelseverksamhet med inriktning på unga framtidens opinionsbildare. Detta är ett av bevisen på den långsiktiga karaktären hos statlig underrättelseverksamhet.

Utländska underrättelseorganisationer hade år 2016 i Finland ett särskilt intresse bl.a. för den politiska ledningens och medborgarnas inställning till ett eventuellt medlemskap i Nato, Finlands energipolitiska beslut och energiförsörjningstrygghet, näringslivets förhållande till EU:s ekonomiska sanktioner mot vissa länder, Finlands planer för ordförandeskapet i Arktiska rådet, den finländska underrättelselagstiftningen under beredning, cybersäkerhetsstrukturerna i landet samt Finlands åtgärder för att skydda sig mot främmande staters informationspåverkan.

Utländska underrättelsetjänster försöker även kartlägga eventuella problem visavi respekten för de mänskliga rättigheterna i Finland. Enligt Skyddspolisens bedömning siktar sådan verksamhet på bättre beredskap för att bemöta situationer där Finland kritiserar kränkningar av de mänskliga rättigheterna i landet i fråga. Ytterligare har det kunnat observeras att vissa staters underrättelsetjänster även på finländskt territorium håller uppsikt över sin nationella politiska opposition och dissidenter.

Med tanke på Finlands nationella säkerhet kan dubbelt medborgarskap utgöra ett hot på grund av den risken att främmande stater kan behandla personer med dubbelt medborgarskap som sina egna medborgare med enkelt medborgarskap. Skyddspolisen har kännedom om att underrättelseorganisationerna i vissa länder utnyttjar sin nationella lagstiftning mot personer med dubbelt medborgarskap. Syftet med detta är att ålägga personer med dubbelt medborgarskap att bedriva hemligt underrättelsesamarbete mot den stat som personen bor i.

UNDERRÄTTELSEGRENAR

Personbaserad underrättelseverksamhet (HUMINT) – underrättelseinhämtning där personkällor instrueras att antingen inhämta eller utlämna till underrättelsemyndigheten uppgifter som källorna har tillgång till.

Signalspaning (SIGINT) – inhämtning, lagring och behandling av information i elektronisk eller radiosignalform för underrättelseändamål.

Underrättelseverksamhet med hjälp av öppna källor (OSINT) – inhämtning och behandling av offentligt och öppet tillgängligt material vid underrättelseverksamhet.

SKYDDS-
POLISEN

Nätspionage ökade

När en fientlig stat vill bedriva storskalig underrättelseinhämtning gällande mållandets beslutsfattandesystem kan detta göras på ett kostnadseffektivt och nästan riskfritt sätt med hjälp av intrång i datasystem via datanätverk. År 2016 präglades cyberspionagesituationen av tre tydliga trender: kraftigt ökande synlig aktivitet med inriktning på utrikes- och säkerhetspolitik, övergripande spionageprioriteter samt missbruk av finska datanätverk i spionage mot tredje länder.

Sådana fenomen som främmande staters olovliga underrättelseinhämtning gällande företag med produktutveckling samt nätverkshot mot den kritiska infrastrukturen har inte slutat existera. År 2016 kom det dock fram färre cyberspionagefall inom dessa områden än inom utrikes- och säkerhetspolitiken.

Tecken på nätspionage mot Finlands utrikes- och säkerhetspolitik ökade år 2016. Jämfört med tidigare år fick Skyddspolisen kännedom om ett betydligt större antal spionageförsök mot säkerhetsmyndigheter och olika aktörer inom utrikes- och säkerhetspolitiken. De flesta upptäckta fallen har haft anknytning till APT28/Sofacy-angreppet, som verkar bedrivas utan några större försök att hemlighålla verksamheten. I cyberspionage är det fråga om statlig verksamhet, vilket innebär att aktivitetsnivån varierar enligt den världspolitiska situationen. Det kan på goda grunder antas att även antalet fall som förblivit oupptäckta av myndigheter har ökat.

År 2016 kom det fram ett flertal fall där en nyckelperson blev i datanät utsatt för en främmande stats olovliga underrättelseinhämtning inte enbart i fråga om sin arbetsidentitet men även i fråga om sin privata identitet. Bara en liten del av finländarna löper denna risk, men nyckelfigurerna borde identifiera även de risker som hänger ihop med deras privata adresser och kommunikationsutrustning. Arbetsgivaren som organisation har ingen möjlighet att skydda de anställdas privata identiteter. Inte heller har finländska myndigheter befogenheter att systematiskt identifiera och bekämpa sådan underrättelseinhämtning.

Vid sidan om cyberspionage mot finska datasystem upptäcktes år 2016 flera fall där finska datanätverk utnyttjades i samband med mot tredje länder inriktade spionagekampanjer. Överföring av data som stulits av målländerna skedde via finska datanätverk, vilket innebar att det i dessa tredje länder i början föreföll som om det vore Finland som låg bakom spionaget. I alla upptäckta fall varnade finländska myndigheter sina myndighetskolleger i mållandet.

Hur värvar man agenter

Agentvärvning är en process. Den innebär att en för denna uppgift specialutbildad underrättelseofficer genom flera olika faser strävar efter en situation där den slutliga värvningen kan inledas och utlämning av nyttig information kan börja.

Med agent avses här en person som värvats av en underrättelseofficer och som förser denne med information eller på något annat sätt handlar på dennes uppdrag.

Med underrättelseofficer avses här en specialutbildad, av en främmande stats underrättelsetjänst anställd person som har till uppgift att genom underrättelseverksamhet inhämta information som är till nytta för staten i fråga eller att på andra sätt bidra till att staten eller underrättelsetjänsten i fråga når sina mål.

1. Analys

Processen börjar med att den utländska underrättelsetjänsten analyserar sina informationsbehov.

2. Målsökning

Utifrån denna analys bestäms underrättelsemålet, som ska vara en person med information eller tillgång till information som underrättelsetjänsten är ute efter.

3. Utredning om målpersonen

Den utvalda målpersonen blir föremål för en utredning. Då kartläggs målets egenskaper, starka och svaga sidor, ekonomi och familjesituation för att bedöma chanserna att få personen att arbeta för utländsk makt.

4. Kontakt

Om underrättelseofficeren utifrån utredningen anser målpersonen vara lämplig för värvning, skapar officeren kontakt med honom eller henne. Detta planeras oftast så att den första kontakten verkar spontan och naturlig i situationen i fråga. Det kan handla t.ex. om ett sportevenemang, ett yrkesseminarium eller en situation med anknytning till målpersonens fritidssysselsättningar. Det är dock inget slumpmässigt i denna första kontakt, utan det är alltid fråga om en noggrant planerad och förutsedd åtgärd som bygger på utredningen om målpersonen.

5. Vänskap

Om den första kontakten lyckas, börjar underrättelseofficeren utveckla sitt förhållande till målpersonen. I detta skede är målet att skapa ett vänskapsförhållande som kan utnyttjas för att vänja målpersonen vid harmlösa och lagliga tjänster, såsom utlämning av öppen information till underrättelseofficeren. Målpersonen erbjuds i detta skede ofta olika slags gåvor och gentjänster. Vänskapsfasen kan ta flera år så att målpersonen med tiden oftast blir allt mindre och slutligen inte alls reserverad.

6. Värvning

Under den sista etappen försätter underrättelseofficeren målpersonen i en situation där denne förutsätts utlämna sekretessbelagd eller känslig information. Denna fas är för båda parter ofta den svåraste under processen. I och med att målpersonen utlämnar den efterfrågade sekretessbelagda informationen blir han eller henne agent för ett annat lands underrättelsetjänst.

Skyddspolisen i tal och siffror år 2016

PERSONALFÖRDELNING

Personal 2016

291 personer
Män 60 %
Kvinnor 40 %
Medelålder 44 år

Polismän
45 %

Poliskvinnor
11 %

Övrig personal, män
15 %

Övrig personal, kvinnor
29 %

Personal 2015

Polismän
46 %

Poliskvinnor
9 %

Övrig personal, män
17%

Övrig personal, kvinnor
28 %

FINANSER

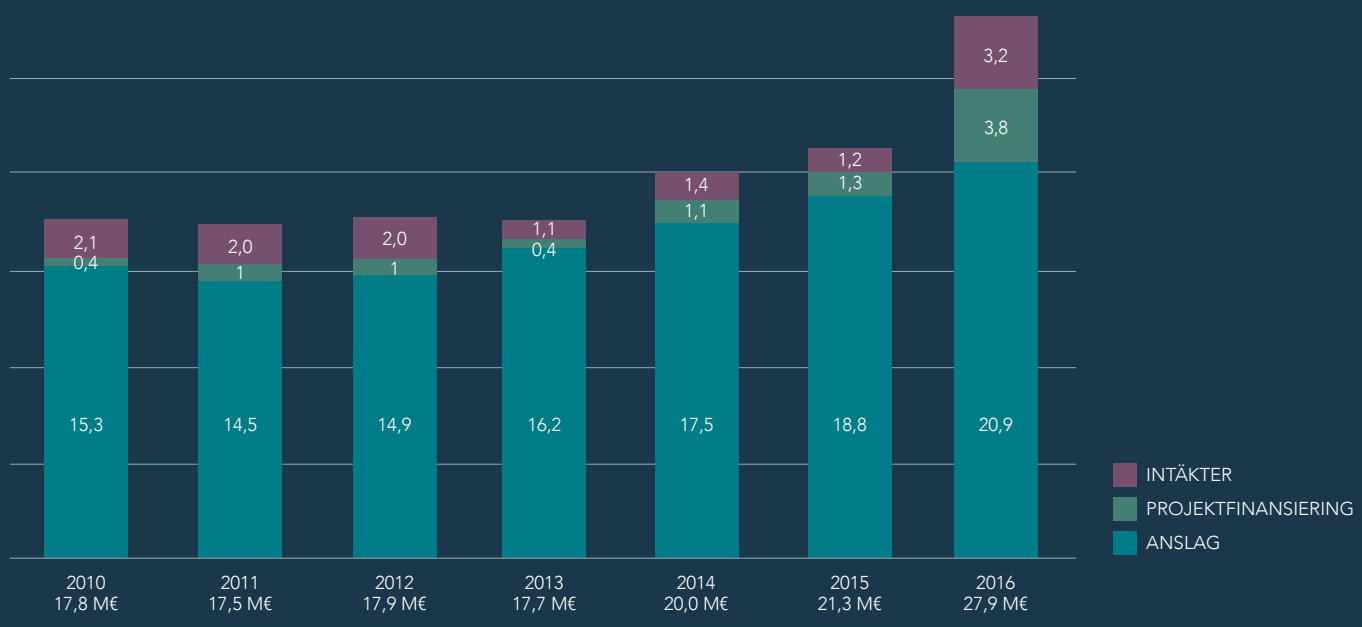

SKYDDS-
POLISEN

SKYDDSPOLISENS INFORMATIONSMÖTEN

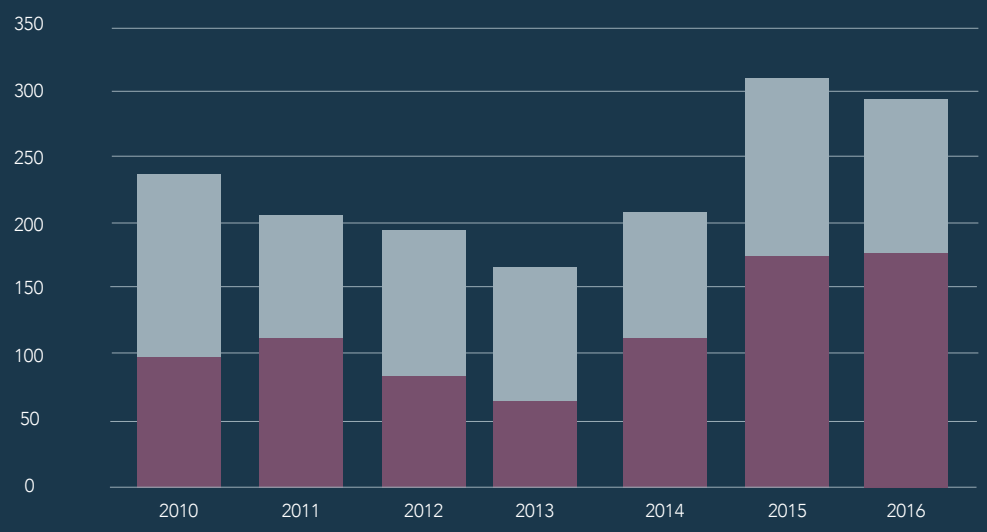

SÄKERHETSUTREDNINGAR 2016

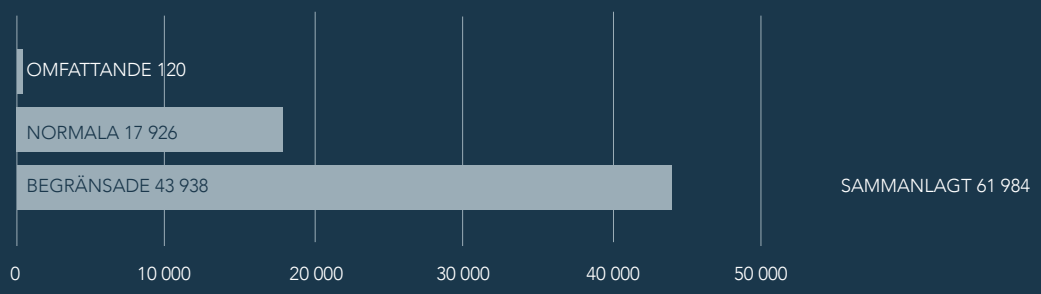

SKYDDSPOLISENS RAPPORTER

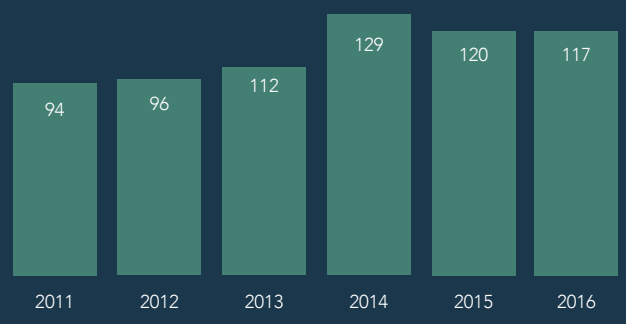

SKYDDS-
POLISEN

Skyddspolisen bekämpar terrorism och bevarar statens säkerhet

Ansvaret för terrorismbekämpningen i Finland åligger Skyddspolisen. Trots att någon terrorattack inte ägt rum i Finland, har vårt land inte någon fristående ställning visavi utvecklingen i Europa och resten av världen. Det har uppstått terrorisminriktade stödstrukturer i Finland, och förändringarna i verksamhetsmiljön kommer under de närmaste åren att fortsätta. Detta kommer i allt högre grad att återspeglas även i Skyddspolisens arbete.

Utländska terroristorganisationer siktar på att använda våld och skapa rädsla i syfte att på både lokal och global nivå nå sina mål och få fler anhängare.

Begreppet terroristiskt syfte har definierats i den finländska strafflagen. Lagstiftaren har som mål att skydda befolkningen eller befolkningsgrupper mot rädsla som beror på terrorism samt att säkerställa verksamhetsförutsättningarna för staten, samhället och internationella organisationer. Attackerna i Europa har visat hur omfattande påverkan sådana brott har på det omgivande samhället.

Syftet med Skyddspolisens underrättelseinhämtning är att identifiera personer och strukturer som har som mål att bedriva verksamhet inom terroristnätverk, skapa kontakter med dessa, stöda deras verksamhet eller rekrytera och radikalisera andra personer. Vid underrättelseinhämtning används olika metoder. Den underrättelselagstiftning som nu är under beredning skulle särskilt i datanät möjliggöra ännu effektivare sätt att bedriva underrättelseinhämtning.

Skyddspolisen utför en fortlöpande analys av terrornätverk angående deras omfattning och verksamhet samt situationen i Finland. Antalet målpersoner för terrorismbekämpningsarbetet har i Finland under de senaste åren avsevärt stigit.

Internationellt samarbete och effektivt informationsutbyte har ständigt ökat i betydelse. Det är emellertid svårt att ingripa i utvecklingen och olika fenomen i det finländska samhället enbart genom internationellt samarbete. Målet är att i Finland minska riskfaktorer för radikalisering som kan leda till terroristisk verksamhet och att i god tid ingripa i negativ utveckling.

Enligt Skyddspolisens bedömning är det oumbärligt att förbättra den nationella förmågan att identifiera personer med terroranknytning och ingripa i deras verksamhet. Skyddspolisen utvecklar kontinuerligt sin förebyggande verksamhet och sitt myndighetssamarbete och deltar i lagstiftningsberedning.

YTTERLIGHETSRÖRELSERNA

En av Skyddspolisens centrala uppgifter är att bedöma hotet från inhemska ytterlighetsrörelser mot statens säkerhet eller samhällsskicket.

En del av ytterlighetsrörelserna motsätter sig samhällssystemet och den parlamentariska demokratin i Finland. Även om samhällskicket i vårt land inte är hotat på grund av extremistisk verksamhet, kan ytterlighetsrörelserna genom olaglig verksamhet äventyra statens inre säkerhet.

Ytterlighetsrörelsernas potentiella verksamhetsformer innefattar bland annat våldsamma demonstrationer, kravaller, sabotage och politiskt våld. Sådan verksamhet siktar Skyddspolisen på att förebygga.

Terrorismens år präglades av attackerna i Europa

Inom terrorismbekämpningen fick verksamhetsmiljön allt fler dimensioner år 2016. Skyddspolisens terrorhotbedömning från november 2015 gäller fortfarande. Enligt den har hotet om enskilda våldsdåd i Finland, såsom i de övriga europeiska länderna, ökat.

Terrorattackerna år 2016 i Nice och Bryssel samt i Würzburg och Ansbach i Tyskland är en återspegling av det höjda terrorhotet mot Europa. Merparten terrorangrepp äger emellertid fortfarande rum i Mellanöstern eller i afrikanska och asiatiska länder.

Det största terrorhotet representeras av radikalislamistisk terrorism, samt de därmed sammanhängande stödfunktionerna, såsom det världsomfattande al-Qaidanätverket och den med al-Qaida konkurrerande terroristgruppen ISIL, som förklarat ett "Islamskt kalifat". Vid sidan om dessa organisationer har det uppstått även andra aktörer, såsom enskilda personer och små grupperingar med ideologiska utgångspunkter. Gärningsmännen bakom angreppen i Europa sommaren 2016 agerade ensamma. Attacker kan genomföras även med enkla metoder, vilket kan vara en uppmuntrande faktor för gärningsmännen.

Européerna drabbades av terrorism även i Turkiet och Bangladesh i och med angreppen mot utlänningar. Dessa attacker kostade livet för ett flertal medborgare från EU-länder.

Resande till konfliktområdet i Syrien och Irak samt personer som återvänt därifrån höll Skyddspolisen väldigt sysselsatt år 2016. Före utgången av året hade närmare 80 vuxna och tiotals barn rest till området. När man räknar med dem som i hemlandet står under inflytande av personer som längre tider vistats i konfliktområdet, berör detta fenomen med så kallade utländska stridande en ännu mycket större grupp av människor i Finland.

Konflikten kommer att ha långsiktiga effekter på den finska säkerhetssituationen. I områden som kontrolleras av i Syrien och Irak verksamma terroristorganisationer håller det på att uppstå en ny generation jihadister med även finländska medlemmar. Därtill har stridande från Finland ökat kännedomen om Finland även bland utländska radikalislamister. Mot slutet av 2016 överlämnade Centralkriminalpolisen till åtalsprövning ett fall där personer misstänks för konfliktresor till Syrien.

Ett stort antal asylsökande har kommit till Finland från krigsområden där terroristorganisationer deltar i konflikten. Skyddspolisen siktar på att i samarbete med andra myndigheter och sina internationella partner komma på de personer bland asylsökande som kan äventyra den nationella säkerheten. Under 2016 inleddes en förundersökning gällande personer som vistas i Finland men misstänks för delaktighet i ett massmord som ISIL begått i Irak. Därtill dömde tingsrätten två personer för krigsförbrytelser som begåtts i Irak. Enligt Skyddspolisens bedömning kan antalet personer med intresse för våldsam radikalislamism stiga även i Finland i och med det ökande antalet invandrare från konfliktområden.

När det gäller Skyddspolisens underrättelseinhämtning har antalet målpersoner gått upp under de senaste åren. Radikala tankesätt och aktivism sprids ofta genom sociala nätverk, och antalet målpersoner förväntas fortsätta att öka.

Under år 2016 ledde flera fall med anknytning till terrorism till förundersökning och överfördes för detta mål från Skyddspolisen till Centralkriminalpolisen, som ansvarar för terrorismrelaterade förundersökningar.

TERRORHOTBEDÖMNING

SKYDDSPOLISEN HAR SENAST ÄNDRAT SIN TERRORHOTBEDÖMNING VID SLUTET AV 2015. BEDÖMNINGEN GÄLLER FORTFARANDE.

Hotet om enskilda radikalislamistiska våldsdåd har i såväl Finland som i övriga Europa ökat. Bakom sådana dåd kan det ligga enskilda radikaliserade personer eller smågrupper som antingen agerar helt självständigt eller eventuellt har anknytning till våldsbejakande nätverk i andra länder. Attackerna kan genomföras inom ett mycket kort tidsperspektiv.

Antalet personer som i utländska konflikter – speciellt i Syrien och Irak – deltar i väpnad verksamhet och sedan återvänder till Finland är betydande. Stridande från Finland har även ökat kännedomen om Finland bland utländska radikalislamister.

I Finland har det uppstått terrorisminriktade stödgrupper som siktar på att radikalisera och rekrytera folk och öka understödet för den radikalislamistiska ideologin. I och med att sådana stödgrupperingar växer i storlek och styrka, kan de eventuellt inlåta sig även på operativ verksamhet. Enligt Skyddspolisens bedömning kommer sådan stödverksamhet sannolikt att förekomma i allt större omfattning.

Ett stort antal asylsökande har kommit till Finland från länder med pågående konflikter där en del av de inblandade parterna är terroristiska rörelser och aktörer. Även bland de personer som under de senaste veckorna anlänt till Finland har det funnits individer med anknytning till våldsamma grupper verksamma i konfliktområdet.

Konflikten i Syrien och Irak och det relaterade fenomenet med utländska stridande har skapat spänningar inom etniska grupper. Bakom sådana spänningar ligger det politiska och religiösa meningsskiljaktigheter som beror på att olika läger inom gruppen stöder olika parter i konflikten.

Även olika stater och religioner representeras i Finland av mål som, på samma sätt som internationella evenemang i Finland, är utsatta för ett ökat hot.

Hotet om terrorattacker mot turistmål och västerländska intressen har likaledes ökat. Även finländare kan bli utsatta för angrepp som riktas mot västvärlden.

Ytterlighetsrörelsernas år: kravaller och gatuvåld

Den inhemska extremismen tog sig år 2016 i Finland återigen uttryck i kravaller i anslutning till demonstrationer samt sabotage och gatuvåld. Några rörelser som allvarligt kunde äventyra den nationella säkerheten upptäcktes dock inte.

Den europeiska flyktingskrisen lade sig åtminstone tillfälligt och antalet asylsökande minskade avsevärt. Invandringsfientliga protester förekom i mindre skala, och sabotagebrott mot förläggningar upphörde. Det föregående årets spänningar i samhällsatmosfären verkar i viss mån ha minskat. I flyktingskrisens kölvatten är den europeiska grogrunden för högerextremistiska och främlingsfientliga rörelser i alla fall fortfarande större än förr.

Nynazisternas tendens att lätt tillgripa våld fick allvarliga konsekvenser i Helsingfors i oktober när en person som misshandlades av en medlem i Nordiska Motståndsrörelsen fick allvarliga skador i huvudet. Misshandelsoffret dog senare. Detta fall var en tragisk påminnelse om vad sådana, för rasistiska skinhead och nynazister typiska fenomen som aggressivitet och spontant gatuvåld – eller våld över huvud taget – kan i värsta fall leda till.

På självständighetsdagen den 6 december försökte vänsterextremistiska aktivister i Helsingfors återigen störa massmöten som ordnades av högerextremistiska och extremnationalistiska grupperingar. Tack vare polisens höga beredskap inför denna konfrontation uppstod det inte några större eller alvarligare sammandrabbningar. Efter att polisen ingripit i handlingarna från anarkisters och radikala antifascisters sida eskalerade situationen momentant till en kravall samt våld mot polisen.

Den kärnkraftskritiska radikala verksamheten återupptogs på våren efter en lugnare vintertid. I mars utsattes fordon i Helsingfors för anlagda bränder i protest mot kärnkraftsnybygget. I april intensifierades demonstrationerna nära bygget av det blivande kärnkraftverket i Pyhäjoki. Utöver misstankarna om tiotals lindrigare brott polisanmäldes den här gången bl.a. ett våldsamt upplopp, flera fall av våldsamt motstånd mot tjänsteman och en grov skadegörelse. Efter detta intermezzo, som i exceptionell grad urartat i våld, lade sig protesterna mot kärnkraftsprojektet tills vidare. Enligt Skyddspolisens bedömning kommer protesteringen genom olagliga medel emellertid att återupptas inom kort.

Efter en lång slumrande tillvaro återvände radikal djurrättsaktivism till löpsedlarna i och med att den finska grenen av Djurens befrielsefront tog på sig ansvaret för ett grovt sabotage som begåtts i Vanda i juni. Att flera bussar sattes eld på utgjorde även ett säkerhetshot mot personalen på plats.

Ur Skyddspolisens synvinkel utgörs det största hotet mot statens inre säkerhet av ensamma aktörer. Med ensam aktör avses här en person som självständigt utför en terrorattack eller något annat allvarligt, politiskt motiverat våldsdåd. Under år 2016 kom det i Finland fram varken ett enda sådant brott eller faktisk, konkret förberedelse till ett sådant brott.

Skyddspolisen gör säkerhetsutredningar

Syftet med säkerhetsutredningsförfarandet är att förebygga verksamhet som kan äventyra nationell säkerhet eller enskilda ekonomiska intressen av synnerligen stor betydelse. Skyddspolisen stöder arbetsgivare genom att kontrollera bakgrunden hos sådana arbets- eller tjänstesökande som kan ha möjlighet att skada skyddsvärda intressen. Skyddspolisen kan därtill förutsätta att organisationer som ansöker om säkerhetsutredningar ska vidta tillräckliga åtgärder för att skydda den kritiska informationen.

Från och med 2016 har Skyddspolisen utfört även alla begränsade säkerhetsutredningar som tidigare gjordes av lokalpolisen. Därtill ansvarar Skyddspolisen för normala och omfattande säkerhetsutredningar. Huvudstaben fortsätter att utföra säkerhetsutredningarna för försvarsförvaltningen. Om säkerhetsutredningarna och det relaterade förfarandet föreskrivs i säkerhetsutredningslagen.

I och med att säkerhetsutredningarna koncentrerats till Skyddspolisen har kvaliteten på säkerhetsutredningarna förbättrats och förfaranden och tillämpningspraxis harmoniserats. Därtill har likabehandlingen av sökandena och av de personer som utredningarna gäller garanterats i hela landet. Detta anser Skyddspolisen vara viktigt. För att kunna bemöta förändringarna i verksamhetsmiljön för nationell säkerhet behöver vi även förebyggande säkerhetsarbete av hög kvalitet och effektivitet och med speciell hänsyn till medborgarnas rättssäkerhet.

SÄKERHETSUTREDNINGAR AV FÖRETAG

Utlåtandesektionen gör säkerhetsutredningar av företag och bedriver forskning till stöd för säkerhetsarbetet gällande företag. Syftet med säkerhetsutredningar av företag är att göra det möjligt för finländska företag att delta i sådan internationell handel som innebär behandling av i andra stater säkerhetsklassificerade dokument. Därutöver kan säkerhetsutredningar av företag utföras även på grund av nationella behov när en myndighet och ett företag har för avsikt att ingå ett avtal som innebär att säkerhetsklassificerad myndighetsinformation utlämnas till företaget.

UTLÅTANDEN I UTLÄNNINGSÄRENDEN

Skyddspolisen ger även utlåtanden över utlänningarnas anhållanden om medborgarskap, uppehållstillstånd, asyl och visum. På Migrationsverkets begäran kan Skyddspolisen därtill yttra sig om nekad inresa eller vistelse. Det ökade antalet asylsökande år 2015 återspeglas i viss mån i utlåtanden i utlänningsärenden.

RÄTTSSÄKERHET

I säkerhetsutredningsförfarandet måste de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten garanteras för den som utredningen gäller. Genom att utlämna känsliga uppgifter om en person ingriper man i synnerhet i datasekretess och påverkar denna persons möjligheter att få sysselsättning och försörja sig. Rättssäkerheten för den som utredningen gäller garanteras med intern och extern laglighetsövervakning av Skyddspolisens verksamhet. Vid denna övervakning har det varken år 2016 eller tidigare framkommit något att anmärka.

Personen i fråga har möjlighet till insyn i den säkerhetsutredning som gäller honom eller henne själv. På så sätt kan personen själv bedöma riktigheten hos de utlämnade uppgifterna. Emellertid har den som utredningen gäller inte någon rätt till insyn i Skyddspolisens funktionella informationssystem, registret över misstänkta eller säkerhetsregistret. Vid behov utövar dataombudsmannen sin rätt till insyn i dessa register på den ifrågavarande personens vägnar.

Säkerhetsutredningarna bygger i huvudsak på information från polisen, åklagarväsendet och domstolarna, information gällande personens ekonomiska situation och information från utländska myndigheter samt på en separat helhet som utgörs av den information som ingår i Skyddspolisens funktionella informationssystem, det av Centralkriminalpolisen förda registret över misstänkta och Huvudstabens säkerhetsregister. Därutöver kan Skyddspolisen vid behov intervjua den som utredningen gäller.

Vid säkerhetsutredningen genomför Skyddspolisen en helhetsbedömning med beaktande av betydelsen av de respektive skyddsvärda intressena samt individuella omständigheter kring de fakta, ofta brottsliga handlingar, som vid utredningen kommit fram. Alla uppgifter som framkommit utlämnas inte till sökanden.

År 2016 gjorde Skyddspolisen sammanlagt cirka **18 000 normala säkerhetsutredningar**. I cirka **1,6 % av dessa fall kom det fram uppgifter** som enligt Skyddspolisens omdöme var av så **stor betydelse** för det skyddsvärda intresset att det ansågs väsentligt att utlämna dessa uppgifter till arbetsgivaren. Vid **begränsade säkerhetsutredningar**, som var sammanlagt cirka **44 000 stycken**, omfattade **cirka 2,5 % av fallen uppgifter som måste utlämnas**. I fråga om begränsade utredningar har Skyddspolisen ingen jämförande information från tidigare år, men när det gäller normala säkerhetsutredningar har andelen fall med utlämnad information varit rätt oföränderlig.

Allt som allt utförde Skyddspolisen år 2016 cirka **62 000 säkerhetsutredningar**. Förändringarna i verksamhetsmiljön för nationell säkerhet återspeglades i att ovanligt många säkerhetsutredningar innebar bruk av information som hämtats ur Skyddspolisens eget datasystem. In i detta system förs bland annat uppgifter om personers anknytningar till terrorism, olaglig underrättelseverksamhet eller ytterlighetsrörelser.

SKYDDS-
POLISEN
24

Medborgarnas rekordstora förtroende för Skyddspolisen

MEDBORGARNAS FÖRTROENDE FÖR SKYDDSPOLISEN:

Skyddspolisen låter årligen utföra en enkät angående medborgarnas uppfattningar om Skyddspolisens verksamhet. Den senaste enkäten utfördes under perioden 28.11.– 7.12.2016 och omfattade ett urval av 15–79-åriga i Finland utanför Åland bosatta personer.

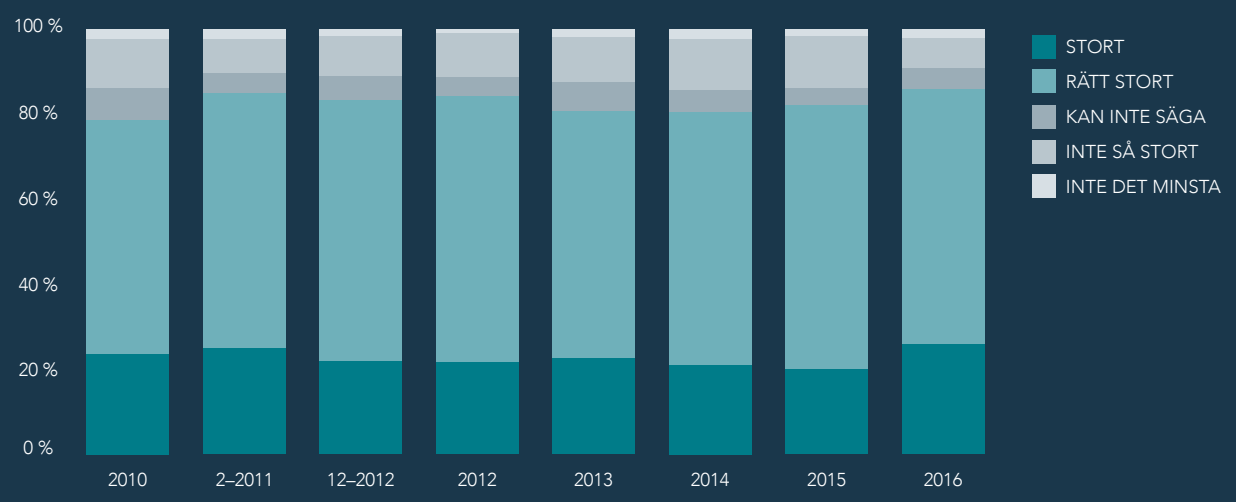

Det totala antalet intervjuer var 1002.
Felmarginalen för resultaten är +/- 3 procentenheter.

YMPÄRISTÖMERKKI
MILJÖMÄRKT
4041 0678
Painotuote

FSC
www.fsc.org
MIX
Paperi vastuullisista lähteistä
FSC® C110095

SKYDDSPOLISEN

Bangatan 12, 00120 Helsingfors, Finland // +358 295 480 131 // www.supo.fi